CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Юридичний факультет

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету
____проф. Віталій ГОРДЄЄВ
«28» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ОСОБЛИВОСТІ НОРМОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ
вибіркова навчальна дисципліна

Освітня програма: «Міжнародне право»
Спеціальність: 293 Міжнародне право
Галузь знань: 29 Міжнародні відносини
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Юридичний факультет
Мова навчання: українська

Чернівці, 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Особливості нормотворчого процесу в міжнародному праві» складена відповідно до освітньої програми «Міжнародне право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 293 Міжнародне право галузі знань 29 Міжнародні відносини.

Розробник:

Строїч Марія Іванівна, *асистент*

Викладач, що забезпечує читання даної дисципліни

Строїч Марія Іванівна, *асистент*

Затверджено на засіданні кафедри Міжнародного права та порівняльного правознавства
Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

В.о. завідувача кафедри
міжнародного права
та порівняльного правознавства ____ **д.ю.н., проф. Світлана КАРВАЦЬКА**

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії ____ **PhD, ас. Лаура БЗОВА**

Метою навчальної дисципліни є сприяння розумінню міжнародної нормотворчості як всеохоплюючого процесу, ознайомлення із стадіями та принципами нормотворчого процесу, оволодіння теоретико-методологічними підходами до розуміння сутності договірної ініціативи, яка може бути реалізована суб'єктами міжнародного права, ознайомлення із нетрадиційною для міжнародного права договірною ініціативою, зокрема участь громадськості в міжнародному правотворчому процесі, а також міжнародних судових установ.

Пререквізити. Для успішного вивчення даного освітнього компонента здобувачі повинні володіти базовими теоретичними знаннями та практичними навичками, набутими під час засвоєння таких навчальних дисциплін: «Теорія міжнародних відносин», «Теорія права», «Історія міжнародних відносин», «Право ЄС».

Після вивчення навчальної дисципліни здобувач володітиме наступними компетентностями,, що закріплені в Освітній програмі «Міжнародне право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D9Міжнародне право галузі знань DБізнес, адміністрування та право:

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття міжнародного права, права Європейського Союзу, порівняльного правознавства, враховувати темпоральний чинник та прогнозувати основні напрямки розвитку правових систем.

СК 2. Здатність формувати судження у сфері міжнародного права, права Європейського Союзу, національного права, порівняльного правознавства, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК 5. Здатність аналізувати зміст національних правових норм, інститутів і галузей права у порівняльно-правовому контексті.

СК 8. Здатність вести дискусію і дебати з міжнародно-правових та загальноюридичних питань, готувати справи до розгляду в українських, закордонних, міжнародних судах і арбітражах.

СК 9. Здатність вести дипломатичне та ділове листування, аналізувати

зміст, характер і юридичну природу міжнародно-правових документів.

Програмні результати навчання:

РН 2. Розуміти історичний контекст формування міжнародно-правових норм та інститутів, цінності, що лежать у їхній основі, прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного і національного права.

РН 3. Знати і розуміти нормативні положення, доктрини і принципи функціонування міжнародної і національних правових систем, здійснювати на цій основі аналіз та кваліфікацію правових явищ, застосовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі.

РН 8. Складати проекти міжнародного договору та пов'язаної з ним документації (закону про ратифікацію, пояснювальних записок тощо) українською та іноземною мовами, складати процесуальні документи, тексти законопроектів, пояснювальних записок, порівняльних таблиць, іншої супровідної документації до законопроектів, вести дипломатичну й ділову кореспонденцію.

РН 16. Формулювати висновки, розробляти рекомендації, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання проблем у сфері правотворчої, правоінтерпретаційної та правозастосовної діяльності.

РН 21. Пояснювати природу та зміст основних міжнародно-правових явищ і процесів.

Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- поняттєво-категоріальний апарат міжнародної нормотворчості;
- значення та структуру нормотворчого процесу;
- характеристики та особливості нормотворчої діяльності;
- поняття про формування сучасної системи міжнародної нормотворчості;
- головні тенденції розвитку міжнародної нормотворчості;
- поняття кодифікації норм міжнародного права;
- сутність та комплекс вимог до сучасної міжнародної нормотворчості;
- характерні особливості формування імперативних норм міжнародногоправа.

вміти:

- формулювати висновки та узагальнення з проблем міжнародноїнормотворчості;
- організовувати власну науково-дослідницьку діяльність;
- застосовувати сучасні ефективні засоби роботи з науковою та навчально-методичною літературою з міжнародного права;
- методично грамотно працювати з текстами наукових джерел зміжнародного права;
- раціонально використовувати наукові методи пізнання;

- обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження;
- оформляти результати наукового дослідження.

ОПИС ЗМІСТУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	3,0	90	14	14			60	2	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	**Змістовий модуль 1. Загальні положення про нормотворчість у міжнародному праві**											
Тема 1. Правотворчість у міжнародному праві: до питання про визначення	10	2	2			6						
Тема 2. «Імперативізація» норм міжнародного права	10	2	2			7						
Тема 3. Міжнародний правотворчий процес	11	1	2			8						
Тема 4. Результати міжнародної правотворчості та схожі явища	14	2	2		1	9						
Разом за ЗМ1	**45**	**7**	**7**		1	**30**						
Теми лекційних занять	**Змістовий модуль 2. Нормотворчість держав,міжнародних**											

	організацій та установ											
Тема 5. Правотворчість держав та міжнародних організацій	13	2	2			9						
Тема 6. Участь громадськості та міжнародних судових установ в міжнародному правотворчому процесі	12	2	2			8						
Тема 7. Доктрина міжнародного права у правотворчому процесі	11	2	2			7						
Тема 8. Особливості нормотворчого процесу в Україні	9	1	1		1	6						
Разом за ЗМ 2	**45**	**7**	**7**		1	**30**						
Усього годин	**90**	**14**	**14**		2	**60**						

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1.	**Тема 1. Правотворчість у міжнародному праві: до питання про визначення** 1. Класичне визначення правотворчості. 2. Два основні підходи до розуміння обсягу правотворчості 3. Проблема термінології: «Правотворчість» проти «Законодавства» 4. Специфіка об'єкта та суб'єктів визначення
2.	**Тема 2. «Імперативізація» норм міжнародногоправа** **1.** Суть концепції ***jus cogens*** та юридичне закріплення **2.** Процес «імперативізації» (Як звичайні норми стають імперативними?) **3.** Взаємодія з концепцією зобов'язань ***erga omnes*** **4.** Наслідки імперативізації для суверенітету держав
3.	**Тема 3. Міжнародний правотворчий процес** 1. Сутність та специфіка процесу 2. Ключові стадії (етапи) процесу 3. Результати та форми закріплення норм (джерела)
4.	**Тема 4. Результати міжнародної правотворчості тасхожі явища** 1. Головні результати міжнародної правотворчості 2. «М'яке право» (Soft Law) 3. Міжнародна кодифікація та інкорпорація 4. Рішення міжнародних судів (правозастосування) 5. Політичні домовленості та джентльменські угоди

	6. Односторонні акти держав
5.	**Тема 5. Правотворчість держав та міжнародних організацій** 1. Первинна правотворчість держав 2. Вторинна правотворчість міжнародних організацій 3. Форми участі міжнародних організацій у правотворчому процесі
6.	**Тема 6. Участь громадськості та міжнародних судових установ в міжнародному правотворчому процесі** 1. Консультативний статус при міжнародних організаціях 2. Участь у розробці конкретних договорів 3. Участь міжнародних судових установ (МС ООН, ЄСПЛ, Суд ЄС тощо) 4. Формування загальних принципів (Кейс Суду ЄС)
7.	**Тема 7. Доктрина міжнародного праву правотворчому процесі** 1. Нормативне визначення статусу доктрини 2. Головні функції доктрини в правотворчому процесі 3. Форми впливу доктрини на створення норм 4. Специфіка «колективної доктрини»
8.	**Тема 8. Особливості нормотворчого процесу в Україні** 1. Аналіз Закону України «Про правотворчу діяльність» 2. Чітка ієрархічна піраміда нормативних актів в Україні 3. Специфіка законодавчого процесу в Парламенті 4. Вплив європейської інтеграції (апроксимація права)

Теми практичних занять

№	Назва теми
1	**Поняття, ознаки, функції міжнародної нормотворчості** 1. Поняття нормотворчості. 2. Поняття правотворчості, різниця між поняттями.
2	**Значення та структура нормотворчого процесу** 1. Поняття імперативізації. 2. Диспозитивність норм міжнародного права.
3	**Суб'єкти, етапи, принципи нормотворчості** 1. Етапи прийняття норм міжнародного права. 2. Процес запроваджена норм МП в національне законодавство.
4	**Формування сучасної системи міжнародної нормотворчості** 1. Законодавча, підзаконна, прецедентна правотворчість. 2. Суб'єкти міжнародної правотворчості.
5	**Тенденції розвитку міжнародної нормотворчості** 1. Безпосередня, санкціонована, спільна, делегована правотворчість. 2. Правотворчість органів місцевого самоврядування
6	**Кодифікація норм міжнародного права** 1. Прецедентна правотворчості.

	2. Договірна правотворчість.
7	**Нормотворчість та правотворчість: співвідношення та загальна характеристика** 1. Співвідношення законотворчості та правотворчості. 2. Етапи міжнародної правотворчості.
8	**Міжнародний нормотворчий процес** 1. Ознаки нормотворчого процесу в Україні. 2. Функції правотворчості в Україні.

Теми індивідуальних завдань

1	Міжнародні організації в правотворчому процесі	1
2	Міжнародна судова правотворчість	1

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом і виконується в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички прийняття правових рішень. Відповіді на питання повинні бути законспектовані, їхнє викладення має бути стислим і чітким, обов'язковими є посилання на використані джерела.

Форма контролю самостійної роботи – перевірка конспекту або обговорення на семінарському занятті. Питання, відведені для самостійної роботи, виносяться на поточний, модульний і підсумковий семестровий контроль.

З метою самостійного визначення рівня засвоєння теоретичного матеріалу студентам пропонуються питання для самоконтролю набутих знань.

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1	***Міжнародна правотворчість як процес***	Опишіть сутність процесу міжнародної правотворчості. Проаналізуйте, з яких послідовних етапів складається процес міжнародної правотворчості	5
2	***Результати міжнародної правотворчості та схожі явища.***	Опишіть основні результати правотворчості та відмінності від схожих явищ (міжнародно-правова норма, міжнародно-правовий інститут, галузь міжнародного права). Відмінності з м'яким правом,	5

		міжнародною кодифікацією та інкорпорацією, рішеннями міжнародних судів, односторонніми актами держав	
3	***Міжнародна правотворчість та співвідношення міжнародного та внутрішньодержавного права***	Охарактеризуйте дві класичні теоретичні доктрини співвідношення – дуалізм та монізм. Опишіть вплив внутрішньодержавного права на міжнародну правотворчість. Які виділяють форми впровадження міжнародних норм у національне право?	5
4	***Поняття міжнародної правотворчості***	Що являє собою міжнародна правотворчість? Проаналізуйте основні стадії, форми, суб'єктів правотворчого процесу.	5
5	***Кодифікація міжнародно-правових норм***	Опишіть, які основні завдання кодифікації міжнародно-правових норм. Які є основні види кодифікації, проаналізуйте в чому між ними різниця? Охарактеризуйте Комісію міжнародного права ООН.	5
6	***Односторонні акти держав в міжнародному праві***	Сутність та юридична природа односторонніх актів держави в міжнародному праві. Опишіть, які є основні види односторонніх актів держав. Охарактеризуйте критерії обов'язковості односторонньої заяви держави	5
7	***Доктрина міжнародного права у правотворчому процесі***	Дайте нормативне визначення статусу доктрини. Які головні функції доктрини в правотворчому процесі? Охарактеризуйте основні форми впливу доктрини на створення норм.	5
8	***Роль не правових норм в міжнародному правотворчому процесі***	Що являють собою політичні норми як фундамент майбутнього права (перед правотворчість)? Проаналізуйте норми міжнародної моралі та справедливості, міжнародну ввічливість, інструменти «м'якого права» (*Soft Law*) та стандарти міжнародних організацій	5
9	***Створення міжнародних***	Опишіть основні етапи та	4

	договірних норм	положення процесу створення договірних норм. Охарактеризуйте Віденську конвенцію про право міжнародних договорів 1969 року як фундаментального документу	
10	***Створення звичаєвих норм в міжнародному праві***	В чому полягає двоєдиний елемент формування звичаю? Характеристика об'єктивного та суб'єктивного елементу. Опишіть, в чому полягає взаємодія звичаю та міжнародного договору.	4
11	***Проблеми міжнародної правотворчості***	Опишіть основні проблеми міжнародної правотворчості. В чому полягають фрагментація міжнародного права, конфлікт між наднаціональним регулюванням і державним суверенітетом, поширення «м'якого права» та дисбаланс у міжнародному митному праві?	4
12	***Форми міжнародної правотворчості***	Охарактеризуйте договірну правотворчість, звичаєву правотворчість, інституційну правотворчість	4
13	***Джерела міжнародного права як результат процесу створення міжнародно-правових норм***	Проаналізуйте результати прямої правотворчості - міжнародні конвенції (договори), міжнародний звичай, загальні принципи права. Опишіть, в чому полягає специфіка джерел у міжнародному праві.	4

Критерії до самостійної роботи студента

Самостійна робота оцінюється за результатами перевірки письмових матеріалів та загального тесту з питань, винесених на самостійне опрацювання: повне, структуроване, аргументоване виконання всіх завдань з використанням обов’язкової і додаткової літератури та правильними посиланнями і логічними висновками оцінюється максимально (6 балів); достатньо повне розкриття основних питань з незначними неточностями — 5 балів; загалом правильне, але поверхневе викладення без глибокого аналізу — 4 бали; фрагментарне і недостатньо аргументоване виконання — 3 бали; часткове, формальне опрацювання з суттєвими помилками — 2 бали; відсутність роботи, плагіат або повна невідповідність завданню — 0 балів.

Методи навчання

Викладання засноване на тісній взаємодії між викладачем та здобувачем із використанням інтерактивних методів з тим, щоб допомогти студентам розвивати аналітичні навички, здатність до логічно-обґрунтованої аргументації та розуміння міжнародно-правових аспектів з позицій доктрини та принципу верховенства права. Під час лекційних занять, в основному, використовуються пояснювально-ілюстративний, пізнавально-пошуковий та інтерактивний методи навчання і викладання: пояснення нового матеріалу, що має проблемний характер, у формі повідомлень, дискусій, консультацій, розв'язання ситуативних завдань, із застосуванням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій; організація лекції у формі, коли студенти можуть аргументовано висловлювати свої погляди та аналізувати позиції різних країн, демонстрація презентацій, інтерактивних платформ, віртуальних екскурсій до європейських інституцій тощо з тематики лекційного заняття.

Поєднання компетентнісного та інтерактивного підходів становить основу організації та проведення практичних занять з дисципліни. Використовується індивідуальна або групова робота, що передбачає колоквіуми, дебати, розв'язання реальних кейсів, завдань, які вимагають збору, систематизації та аналізу інформації з національних і міжнародних джерел, її міжнародно-правової оцінки. Окрім цього, застосовується метод використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема демонстрація презентацій, доповідей, рефератів, есе, колективна робота з нормативною базою.

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль: здійснюється на заняттях шляхом індивідуального та фронтального усного опитування, бліц-опитування; письмових самостійних робіт (есе, рефератів, написання тематичних глосаріїв тощо); виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань; взаємоконтролю студентів у парах та малихгрупах; самоконтролю тощо.

Форма підсумкового контролю: залік.

Критерії поточного оцінювання студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання, під час практичного заняття, тестування з теми практичного заняття	**Критерії оцінювання**
5 балів	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4 бали	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3 бали	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2 бали	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

1 бал	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0 балів	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Доповнення виступу*:*

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Експрес-контроль:

2 бали нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслити лише деякі проблеми теми.

Критерії підсумкового оцінювання знань з навчальної дисципліни

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється в університеті у формі екзамену. На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, задачі, ситуаційні завдання тощо, що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу. Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 100 балів і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС:

– здобувачам вищої освіти, які повністю оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати відповіді на всі питання курсу, опанували рекомендовану літературу, виставляють оцінку **А**. При цьому оцінку – 100 балів (за шкалою ЧНУ ім. Ю.Федьковича), як виняток, можуть отримати тільки здобувачі вищої освіти, які, крім

відмінних знань за програмою дисципліни, виявили активність в науково-дослідній роботі за тематикою курсу, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях тощо;

– здобувачам вищої освіти, які оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, проте у відповідях допустили незначні неточності, ставлять оцінку **B**;

– здобувачам вищої освіти, які в основному оволоділи програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні, проте у відповідях допускають несуттєві помилки, ставлять оцінку **C**;

– здобувачам вищої освіти, які показали задовільні результати оволодіння Робочою програмою навчальної дисципліни на репродуктивному рівні й при відповідях допускають помилки, ставлять оцінку **D**;

– здобувачам вищої освіти, які виявили мінімально достатній рівень знань з дисципліни, необхідний для продовження навчання, вивчили основні терміни курсу та орієнтуються в матеріалі базового підручника, ставлять оцінку **E**.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами вивчення дисципліни отримали незадовільні оцінки **FX** або **F**, повинні додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і при оцінці FX повторно перескласти підсумковий контроль, а при оцінці F пройти повторний курс вивчення дисципліни зі складанням підсумкового контролю.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **50 балів** та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – **50 балів,** за **100-бальною університетською шкалою.**

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)								Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
Т1	**Т2**	**Т3**	**Т4**	**Т5**	**Т6**	**Т7**	**Т8**	50	100
6	**7**	**6**	**6**	**7**	**6**	**6**	**6**		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Теоретичні засади нормотворчої діяльності
2. Поняття нормотворчості: визначення, сутність та співвідношення з поняттями «правотворчість» і «законотворчість».
3. Соціальне регулювання: поняття, необхідність та основні види регулювання суспільних відносин.
4. Принципи нормотворчості: законність, науковість, системність, демократизм, професіоналізм та об'єктивність.
5. Суб'єкти нормотворчості: класифікація, компетенція та правовий статус учасників процесу.
6. Функції нормотворчого процесу: основні напрями впливу на суспільні відносини.
7. Види нормотворчості: класифікація за суб’єктами, способами формування норм та юридичною силою актів.
8. Планування нормотворчої діяльності: поняття, види планів та їх значення для систематизації.
9. Нормативно-правовий акт як результат нормотворчості
10. Поняття та ознаки НПА: відмінність від актів індивідуальної дії та інтерпретаційних актів.
11. Юридична сила НПА: поняття, ієрархічна структура та співвідношення законів і підзаконних актів.
12. Змістовні вимоги до НПА: ясність, точність, однозначність розуміння та передбачуваність результатів.
13. Дія НПА у часі, просторі та за колом осіб: зворотна дія, зупинення дії та втрата чинності.

14. Систематизація НПА: інкорпорація, консолідація, кодифікація та облік актів.

15. Стадії та особливості нормотворчого процесу

16. Стадійність процесу: «вузьке» та «широке» розуміння нормотворчого процесу (провадження).

17. Передпроєктна стадія: виявлення потреби в правовому регулюванні, формування концепції акта.

18. Проєктна стадія: підготовка тексту, залучення робочих груп та розробка супровідних документів.

19. Особливості законотворчого процесу: стадії розгляду законопроєктів у Верховному Суді / Верховній Раді України.

20. Підзаконна нормотворчість: особливості прийняття актів Кабінетом Міністрів України, міністерствами та центральними органами виконавчої влади.

21. Локальна нормотворчість: специфіка прийняття актів органами місцевого самоврядування.

22. Стадія прийняття та набрання чинності: підписання, державна реєстрація (в органах юстиції) та офіційне опублікування.

23. Юридична техніка та експертиза проектів НПА

24. Нормотворча юридична техніка: поняття, засоби, прийоми та правила формування правового тексту.

25. Структура правового акта: реквізити, преамбула, розділи, статті, пункти та прикінцеві/перехідні положення.

26. Мова правових актів: стилістичні вимоги, термінологія, усунення двозначностей та правових колізій.

27. Експертиза проєктів НПА: види (правова, антикорупційна, гендерно-правова, екологічна) та її значення для якості законодавства.

28. Громадський моніторинг: участь інститутів цивільного суспільства та науковців в обговоренні проєктів

Зарахування результатів неформальної освіти

Зарахування результатів неформальної освіти здійснюється на основі порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти - https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-Dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-Rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивченні навчальної дисципліни також реалізується через участь у неформальній/інформальній освіті.

Додатково 3 бали здобувач може отримати за проходження онлайн-курсу на

освітній платформі Prometheus - "Освітні інструменти критичного мислення" (https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+CTFT102+2018_T3).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
Базова (основна)

1. Чернякович , Є. А. (2020). Особливості нормотворчості загалом та Міністерства внутрішніх справ України в різні історичні періоди. Юридична наука, (9 (111), 78–91. https://doi.org/10.32844/10.32844/2222-5374-2020-111-9.10
2. Калаур С. М. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання конфліктів у професійній діяльності : монографія. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. 456 с.
3. Основні засади навчання базовим навичкам медіатора / за заг. ред. К. Б. Наровської. Київ : Видавець В. Захаренко, 2019. 32 с.
4. Токарєва К. Теоретико-правовий аналіз етичних засад діяльності медіатора. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2020. № 3–4. С. 70–79.
5. Токарєва К. С. Адміністративно-правове регулювання медіації: сучасний стан та тенденції розвитку. – Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Національний авіаційний університет. Київ, 2021, 468 с.

Інформаційні ресурси

1. http://zakon1.rada.gov.ua/rada/show/995_118
2. http://www.londoninternational.ac.uk/sites/default/files/law_treaties.pdf
3. http://www.academia.edu/196354/International_Treaties_Features_and_Importance
4. http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1119 &c ontext=facultyworkingpapers
5. http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc6-3-2/40.pdf

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами

ЧНУ:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/;
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/;
- «Політикою використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/.

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.